

ივერია

ბაზეთი ღირს:

თ.ჯ.	მან.	კ.	თ.ჯ.	მან.	კ.
21	10	—	6	6	—
11	9	0	5	5	50
01	8	5	4	4	75
9	8	—	3	3	50
5	7	2	2	2	75
7	6	5	1	1	50

ცალკე ნომე — ერთი შაური.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227.

რედაქცია:
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.
ტფილისი.
ბაზეთის დასაბარებლად
და განცხადებათა დასაბუღებად
უნდა მიმართონ რედაქციას და წერა-კითხვ
გამავრც. საზოგადოების კანცელიარის.
ფასი განცხადებისა:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზედ
16 კაპ. მეორეზედ — 8 კაპ.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227

კალე
გაპარტავს წარმოდგენებს ცნობილი
სპირიტის და სხვის აზრების გამო-
ცნობი

კროფისორი ვ. ფ. ლიხნი.
1-12-1

ქართული თეატრი.
კვირას 28 იანვარს, 1896 წ.
„ქართულ დრამატულ საზოგადოების“
დასასვენებელი იქნება

ქ. ნ. ავალიშვილისა, ა. ა. შიშინისა, კ. მესხისა
და ალექსი-მესხიშვილის მონაწილეობით

ი
უბრალოდ დასველიონი

გამოდება 4 მოქმ. ოსტრავსკისა, თან-
გმანა ო. მაკსაკრანისა მიერ.

II
დემონი

დრამატ. სცენა 1 მოქმდ. ლეონტო-
ვისა, თანგ. მ. გუგუშვილის მიერ

მონაწილეობას ღებულობენ: ავა-
ლოვისა, ჩერქეზიშვილისა, მელიქი-
შვილისა, ჩხეიძისა და სხვ. ბ-ნი აბა-
შიძე, ალექსი-მესხიშვილი, კ. მესხი,
გუნიანი, გედევანოვი, შათირიშვი-
ლი და სხვ.

აღვიწყობის ფასი ჩვეულებრივია.
მოწოდებისათვის ადგილები ლოქე-
ბის უკან 65 კაპ.

დასაწყისი სწორედ 8 საათზედ
ოთხშაბათს 31 იანვარს დინიშნულია
ბენეფისი ვ. ა. აბაშიძისა.

რეჟისორი ვლ. ალექსი-მესხიშვილი

ფელეტონი

**ჩვენი მხლანდელი სიბრძნე-სი-
ცაღუ.**

ღეიშა მესხი.

მოწყალები ქალბატონებო და მოწყალე-
ნი ბატონებო.

ერთი ბრწყინვალე წარმომადგენე-
ლი ეხლანდელის სიბრძნე-სი-ცრუისა
მე უკვე დავისახელებე წინა ლექცია-
ზე. ამ ახალს მიმართულებას სიბრ-
ძნე-სი-ცრუისას სხვებმა ჰყავს, არა
ნაკლებ ბრწყინვალე წარმომადგენე-
ლნი. ჩემის ფიქრით, ისტორიას არ
უნდა დაუარგოს კაცმა იმისთანა
სახელოვანის კაცების სახელები, რო-
მელნიც ახალს მიმართულებას პიო-
ნერები არიან. ნუ გვინათ, ახალი
მიმართულება ლილახანა იყოს, რომ
მაშინვე გახშირდეს და ვინც გინდათ
და არ გინდათ ხელი შიგ წაუაროს.
ისტორიაში არც ერთი მაგალითი
არ არის, რომ ახალი მიმართულება
პირველ ხანშივე ადვილად იკაფე-
დეს გზას. მართა „ჩრეულნი ამა
ქვეყნისანი“, მართა ცით ერთგვარ
მადლ-ცხებულნი მიუხედავად ხოლო-
მე ახალ მიმართულებას, — რის მო-
მასწავებელია და რაშია გამოსადეგი
ამ არსებობისათვის ბრძოლაში. ამი-

კვირას, 28 იანვარს,
„ტფილისის კრეფიკის“ შენობაში
ტფილისის სპექტაკლში სს. ზოგადო-
ების საშუალებათა გასაძლიერებლად
დანიშნულია საცეკვაო კოსტუმე-
ბიანი

სალაო

ქალებს შეუძლიანთ კოსტუმებითა
და ჩვეულებრივ საღამოს კაბებითაც
იყვენ. საღამოს ბილეთი 2 მან. და
10 კაპ. ღირს. ბილეთების მიღება
შეიძლება საზოგადოების თავმჯდო-
მარის ამხანაგთან კნ. ა. ა. ამილახ-
ვართანა (ძველი ინსტიტუტის ქუჩა,
სახლი ტერ-სასტუროვისა) და საზო-
გადოების მდივანთან ს. მ. ხალათო-
ვთან) ლაბორატორის ქ., საკუთარი
სახლი). (2-5-2).

პატივითი პილინს აქიოთა
პ. ი. პილინსკისა და მ-ნის ძ. ღ.

ილარიონოვიცა.

ბიხელი. ქუჩა, სახლი კრაუზისი, 79.
ავადმყოფებს მიიღებენ დილის 9—3
და საღამოს 4—7 საათამდე.

ვკისრული

ყოველ გვარს სასამართლო საბ-
მის, როგორც სამოქალაქოს, ისე
სისხლის სამართლისას, ვწერ ყოველ
გვარს არსებს, ვტვირთულობ აგრეთ-
ვე მამულების განაგებში დაზიარ-
ებას.

მსურველთ მკაფიანად დიდის 8—10
საათამდე და საღამოს 6—8 საათამდე.
ოქრომედელების ქუჩა, სახლი პაპოვისა,
№ 30, იკითხეთ ა. მ. ახანაზოვი.

ტომაც ცოდვა ამისთანა კაცებს სა-
უკუნო სახსენებელი არ აეგოს. მეც
ამისთვის ვცდილობ, თორემ არც
ისეთი მოკლილი კაცი ვარ, რომ
ამისთანაზე გამეწერა ძვირფასი
დრო და ეს ქართველთათვის თავ-
მოსაწონებელი კაცები იმეზბენელთ-
ში დამეტოვებინა, საიღამაც ეხლა
მე გამოიყავს სინათლეზე.

მეორე „ჩრეული ამა ქვეყნისა“
და ბრწყინვალე წარმომადგენელი
წამოგვიკუბდა ჩვენ იმეზ 23-ს დე-
კემბერს სკოლის კრებაზე. ხომ მო-
გვხსენებთ, ვინა ბრძანდება თ. ი.
მაჩაბელი. იგი თავია იმისი, რის ფე-
ხებიც თ. მ. მაჩაბელი თავისის პო-
ტფელითურთ. ისე გადაბმულები-
კი არიან ერთმანეთზე, რომ ძნელი გა-
მოსაცნობია, — სად თავდება ერთი და
სად იწყება მეორე.

მინამ ლაპარაკი იყო იმის თაობა-
ზე, — რა სახის და პროგრამისა უნ-
და იყოს ჩვენი სკოლა, ბ-მა როს-
ტომაშვილმა წარმოსთქვა, რომ თქვენ
დღეს სკოლა არა გაქვთო. ეგ თქვე-
ნი სკოლა თავისად-კი არ არისო,
მსახურია სხვისა სკოლისაო. თუ გნე-
ბათ თქვენი საკუთარი სკოლა იქა-
ნით, სხვის მოსაწონებლად კი არ
უნდა იყოს, ჩვენი საკუთარი მოსა-
წონებელი უნდა იქმნესო, ჩვენ და
მართა ჩვენ უნდა გვახეიროს, მარ-

ქართველთა ამხანაგობის გამოცე-
მა № 36

ღვინის დაყენება

პროფესორის ვას. პეტრიანის მიერ
ფასი 2 მან. 50 კაპ.

ისყიდება ამხანაგობის მალაზიაში
ქვაშეთის ეკლესიის პირდაპირ.

ფელიისი, 28 იანვარი.

„მოსკოვსკია ვედამოსტი“ (№ 20)
თავის მეთაურ წერილში ერთს ფრიად
დიდ-მნიშვნელოვანს საგანს შეეხო.
თვით სათაური ამ წერილისა გვანი-
შნებს რა საგულისხმოა იგი საგანი
ჩვენთვის, ქართველებისათვის. ამ წე-
რილის სათაურად აქვს: «სანაციონა-
ლო საქმე და ქართველები.»

წერილი იგი გამოწვეულია ქუთა-
ისის გუბერნიის თავად-ახანაურთა მა-
რშლის სიტყვისაგან, რომელიც წა-
რმოთქმულ იქმნა ამას წინაღ იმის
თაობაზე, რომ ზოგიერთმა რუსეთის
სატახტო ქალაქების გაზეთებმა გამო-
ილაშქრეს ქართველობაზე და შეს-
წამეს ვინ იცის რა. „მოსკოვსკია ვე-
დამოსტი“ ამბობს, რომ ჩვენ სიხა-
რულით აღვნიშნავთ იმ მსურველთ
ერთგულებას, რომელიც ბ-ნ მარშ-
ლის სიტყვაშია გამოცხადებული ჩვენ-
ის „საერთო მამულის“ მიმართაო.

მეორეს მხრით ისიც-კი უნდა შევი-
წნოთ, ამ ჯერად კი მწუხარებით,
რომ ზოგიერთა გაზეთის მეტ-სიტყვა-
ობამ მართლა აუშდგია მამული-
შვილური გრძობა ქართველ ერის
წარმომადგენელთა თავად-ახანაურთა-
ბისაო. როგორცა სჩანს, ამ მეტ-სი-

ტო ჩვენი გამოსადეგი, ჩვენის სვე-
ბედის ამტანი და გამტანი უნდა იყ-
ოსო. თუ ასეთის თვალთ დაუწე-
ყებთ ყურებას ჩვენს სკოლას, ადვი-
ლად დავინახავთ, — რა სახისა და
პროგრამის სკოლაა ჩვენთვის საჭი-
როო.

მართალია, თუ არა ბ-ნი როსტო-
მაშვილი, ამის გამოძიება ჩემის ლე-
ქციის საქმე არ არის. ხოლო იმისი
თქმული იმისთანაა, რომ ვისაც თვა-
ლნი აქვს ხედვად და ყურნი სმენად
თვალის უნდა ახილნა და ყურე-
ბიღამაც ბამბა გამოედო. ჩემის ფი-
ქრით, ცოდვაა ასე თუ ისე თვალის
და ყურის არ ათხოვოს კაცმა ამ ბ-
ნი როსტომაშვილის მიერ გამოთქმულს
დღე-აზრსა და თავისს სასწორზე არ
ასწონ დასწორის ან საპოლად, ან
საარაოდ. ამისთანა ძარღვიანმა აზ-
რმა განუკითხვლად არ უნდა ჩაი-
როს, თუ ქუა ქუაობს და გულში
გულობს სადმე.

ამისთანავე ძარღვიანი აზრი, ხო-
ლო სხვა თვალთა ხედვიდამ კი მო-
ვლინებული, წარმოსდგინა ბ-მა ცხე-
დ-ქემ, რომელმაცა სთქვა, რომ
ჩვენც ვიცით რა სახის და რა პრო-
გრამის სკოლაა ჩვენთვის სასურვე-
ლიო, ხოლო დრო-ჟამი და ცხლან-
დელი ჩვენთვის უცხო გარემოებანი
ითხოვენ, რომ ჩვენი სურვილი, ჩვენ-

და სამწუხაროდ, ჯერ ხანად მაინც
დადუმდესო, თუ გვიანდა რომ ჩვენს
სკოლაში კურსს-შესრულებულთ შე-
მდგენისათვის გზა ჰქონდეთ სწავლის
განგრძობისაო. ამიტომაც სახე და
პროგრამა ჩვენის სკოლისა ამ დრო-
ჟამს და უცხო გარემოებას უნდა
შევეფეროთო.

ამ სახით ორ-ტოტად დენა დაიწე-
ყო აზრმა კრებაში და ორსავე ისე-
თი მართლად მიიმე საბუთი ჰქონ-
და, რომ ერთიც და მეორეც ღირს
იყო განეკითხა კრებას გულ დასმით
და ქუა-დაჯდომით.

არა ნაკლებ საბუთიანი და ღირს-
განსაკითხავი აზრი წარმოსთქვა ბ-მა
გოგებაშვილმა, გ. იოსელიანმა. თ.
ვ. მიქილაძემ და დეკანოზის შვილმა.
თუმცა იმათი აზრები ერთმანეთში
განიჩრეოდნენ, ზოგი აქედამ უფლი-
და საქმეს ზოგი იქილამ, მაგრამ ყვე-
ლამ გარკვეული აზრი სთქვა რე მისცა
კრებას საბუთი ან ჰო ეთქვა, ან არა.
წამოდგა თ. ი. მაჩაბელიცა. ერთმა
კუნტულმა კრებისამ წინაღვე მოამ-
ზადა ხელები ტაშისათვის.

ლი საქროება გარჩევსა და მაგ სა-
მწუხარო განუჩრეოდნას რაც შეიძ-
ლება მალე მოედოს ბოლოო.

არა ერთხელ გამოვიკვივენიბაო
დაწერილებით ჩვენი აზრი, რომ რუ-
სეთის „სანაციონალო იდეა“ სუ-
ლაც არ მდგომარეობს იმაში, რომ
თავისებური სახე წაუშალოს, თავი-
სებურობა ჩამოართვას, დაუკარგოს
იმ მრავალ სხვა-და-სხვა ერსა, რომე-
ლიც შესულია რუსეთის იმპერია-
შიო. კუთვნილება იმ დიდის ოჯახი-
სა, რომელსაც წარმოადგენს რუსე-
თის ეროვნება, იმაში უნდა იჩენდეს
თავსა, რომ სულიერი ნათესა-
ობა გვექონდეს ერთმანეთისა, ერთად
ვიღწვადეთ ერთიანის მამულის სი-
კეთისათვისაო. ამ მხრით სახელოვან-
ნი თავადი ბეგატონი ქეშმარიტი
მამულის-შვილი იყო რუსეთისაო და
ამასთანავე ქართველიცაო. იმისთანა
კაცებს-კი, როგორც დრაგომანოვი
არის, ჯიშით წმინდა რუსი, არა-
ფერი საერთო არა აქვთ რუსე-
თის ერთანაო.

ყოველ ამის შემდეგ მეთაური იხ-
სენიებს, რომ ქართველობა ერთად-
ერთი ერია, რომელსაც უნდა დამე-
ყაროს რუსეთი კავკასიაში. ქართვე-
ლების დიდი მნიშვნელობა რუსეთი-
სათვის სწორედ ამაშიაო. ჩვენ და-
ვიწყებული არა გვაქვს საქართველოს
ისტორიაო. ჩვენ ვიცითო, რომ სა-
ქართველო კავკასიაში იმეზ ისტორი-
ულ მისიის გამომეტყველია, როგო-
რისაც რუსეთიო. თუ ჩვენ ძმურად
ვექცევთ სხვა ჯიშის ერსა, მით
უფრო ძმურად არ უნდა მოვეყრათ
ქართველებსა, რომელნიც ნებით შე-

თ. ი. მაჩაბლის „დინასტიაში“ (ჩვენი
სიტყვა არ არის) მაგლობელიც არის,
როგორც უკვე შენიშნული იყო
ერთს დროს ერთს აქაურს გაზეთში,
მაგრამ რომ თვითონ თ. ი. მაჩაბელს
გალობის უნარი ჰქონოდა, არავის
გაგონა. მეც არ გამოგონია, თუმცა
ბევრი სხვა რამ-კი გაგონილი მაქვს.
მოგახსენებთ, გამოვიკრდა: ვინ თ. ი.
მაჩაბელი და ვინ ცანგალა მეთქი,
შეხვედნე ხელახლად იმ კუნტულს და
ხელები ისევ ტაშისათვის გამოშვარი-
ლი ჰქონდათ. ყურები ვაცქვიტე.
ერთი ვნახოთ, ეს ახალი უნარი რო-
გორ დააშვენებს თ. ი. მაჩაბელსა
და ან თ. ი. მაჩაბელი :მ ახალს
უნარსა მეთქი. ერთშიაც და მეორე-
შიაც მოგეტყუდეთ, იმიტომ, რომ თ.
ი. მაჩაბელმა თავისს თავს არ უმტ-
ყუენა.

დიად, თ. ი. მაჩაბელმა არც აქ
უმტყუენა თავისს თავსა. ერთის იო-
ტის ოდენადაც არ დაუწევია ძირს
იმ სიმაღლიდამ, საცა იგი ღვთის
განგებას დაუყენებია ყელ-მოღერე-
ბული. ისევ ძველებურად, თავისებუ-
რად მოჰყვა სხაპასუხს, თითქო თა-
ვზე წვიმა დასდის და სჩქარობს მა-
ლე დაროშის დასაროშელი და სად-
მე ფანატურს შეეფაროსო. როგორც
მოგახსენებთ ამისი კეთილი ამბავი
და ჩვეულება, გაუგორდა და გამო-

ეს რომ დავინახე, ვთქვი: ცანგა-
ლას ხმაზე ხომ არ აპირობს თ. ი.
მაჩაბელი ლაპარაკსა მეთქი. სწორედ
ასე იციან ხელების გამოშვება ტა-
შისათვის გლეხებმა, როცა ცანგალას
აპირობენ. გამოვიკრდა. მართალია,

და სამწუხაროდ, ჯერ ხანად მაინც
დადუმდესო, თუ გვიანდა რომ ჩვენს
სკოლაში კურსს-შესრულებულთ შე-
მდგენისათვის გზა ჰქონდეთ სწავლის
განგრძობისაო. ამიტომაც სახე და
პროგრამა ჩვენის სკოლისა ამ დრო-
ჟამს და უცხო გარემოებას უნდა
შევეფეროთო.

ამ სახით ორ-ტოტად დენა დაიწე-
ყო აზრმა კრებაში და ორსავე ისე-
თი მართლად მიიმე საბუთი ჰქონ-
და, რომ ერთიც და მეორეც ღირს
იყო განეკითხა კრებას გულ დასმით
და ქუა-დაჯდომით.

არა ნაკლებ საბუთიანი და ღირს-
განსაკითხავი აზრი წარმოსთქვა ბ-მა
გოგებაშვილმა, გ. იოსელიანმა. თ.
ვ. მიქილაძემ და დეკანოზის შვილმა.
თუმცა იმათი აზრები ერთმანეთში
განიჩრეოდნენ, ზოგი აქედამ უფლი-
და საქმეს ზოგი იქილამ, მაგრამ ყვე-
ლამ გარკვეული აზრი სთქვა რე მისცა
კრებას საბუთი ან ჰო ეთქვა, ან არა.
წამოდგა თ. ი. მაჩაბელიცა. ერთმა
კუნტულმა კრებისამ წინაღვე მოამ-
ზადა ხელები ტაშისათვის.

ეს რომ დავინახე, ვთქვი: ცანგა-
ლას ხმაზე ხომ არ აპირობს თ. ი.
მაჩაბელი ლაპარაკსა მეთქი. სწორედ
ასე იციან ხელების გამოშვება ტა-
შისათვის გლეხებმა, როცა ცანგალას
აპირობენ. გამოვიკრდა. მართალია,

და სამწუხაროდ, ჯერ ხანად მაინც
დადუმდესო, თუ გვიანდა რომ ჩვენს
სკოლაში კურსს-შესრულებულთ შე-
მდგენისათვის გზა ჰქონდეთ სწავლის
განგრძობისაო. ამიტომაც სახე და
პროგრამა ჩვენის სკოლისა ამ დრო-
ჟამს და უცხო გარემოებას უნდა
შევეფეროთო.

ამ სახით ორ-ტოტად დენა დაიწე-
ყო აზრმა კრებაში და ორსავე ისე-
თი მართლად მიიმე საბუთი ჰქონ-
და, რომ ერთიც და მეორეც ღირს
იყო განეკითხა კრებას გულ დასმით
და ქუა-დაჯდომით.

მოგვიერთდნენ რუსებსა და რომელიც იმავე საქმისათვის იღწვიან, რისათვისაც რუსებო. თუ რუსეთმა დაიხსნა საქართველო, ამით დაიხსნა საკუთარი—ქართველებთან ერთად გაერთიანებული—საქმეო; კავკასიაში ქართველებსა და ჩვენი საქმე ერთმანეთისაგან განუშორებელია და ერთი და იგივეაო.

ამიტომაც დიდი უსამართლობაა, შეუწყნარებელი წინააღმდეგობაა მამულის-შვილობისა, უსიყვარულობაა რუსეთისა, გმობაა ჩვენი ეროვნებისა, რომ ქართველებზე ცუდი რამ გავტაროთ გულში, ქართველებს ვაწყენინოთ და მათზე ექვი რამ ვიქონიოთო მამინ, როცა ამის მიზეზი არ მიუციათო.

ჩვენ რა გვეთქმის ყოველ ამხე გარდა იმისა, რომ თქვენს პირს შაქარი-თქო. მხოლოდ აქ ერთი ამხე გვაგონდება. ერთმა კაცმა, სულის დაღვივის ჟამს, მოიწვია მოძღვარი, თავისი ნათესავები, მახლობლები და ასეთი ანდერძი გამოუტყდა: „შენთვის, ჩემო მოძღვარო, მანდერძებია ასი თუმანი, ამისათვის ორასი, იმისათვის სამასი და ამ რიგად ყველა სათვის გაუწაფილბია. გაძხარებით ყველას ამისთანა გულ-უხეზობა მომეკვდავისა. ბოლოს, პირველ სიხარულს რომ გადუვლია, უკითხავთ: მადლობელი ვართ ამ შენის მოწყალებისათვისა, ხოლო გვიბძანე საიღამ მივიღოთ ვე შენი ნაანდერძებო, ან ვის მოვკითხოთა. იმას არც უცებია და არც უცხელებია და უბასუხნია: ახლა, მაგისათვისაც დაჩდი და ნადველი მე უნდა გამაწყენინოთო...“

ახალი ამბავი

* როგორც ღებებით გვაუწყებენ 26 იანვარს ქუთაისიდან, იქაურს სათავად-აზნაურო სკოლაში პანაშვიდი გადაუხდიათ და უფროსის მღვდელთ მთავრის გაბრიელის სუ-

უგორდა ხელის გულზე კრებას, უკმია შესაფერი საქმეველი სკოლის მასწავლებელთაცა. ბევრი იყა ჰაი, საქართველოვ... ჰაი ქართველობავ... ჰაი, ვინ გაბედავს და შესწამებს, რომ ქართული გული არ უცემთ ჩვენი სკოლის მასწავლებელთა... ვინ, აბა ვინ!.. სად არის ის საწყაო, რომ ასწყან ამათი ღვაწლი!.. სად!.. ეს კრება!.. ოო, ეს კრება!.. ამ კრებამ კარგად იცის, ზედ-მიწევნით იცის, ვინ არის სკოლის მტერი და ვინ არის მოყვარე! (აქ თ. ი. მაჩაბელმა და ბნმა გ. წერეთელმა ერთმანეთს თვალი უყვეს, თუმცა, მგონია, უზრახნად კი არიან)... მე!.. მე!.. მე, რომელიც (აქ ერთი ორჯელ გულში ხელი ჩაიკრა თ. ი. მაჩაბელმა ჩვეულებისამებრ და გ. წერეთელმა ტურები ზევით აიწია) მე!.. რა მე?! აქ, აი ამ კრებაში... ოღონდ კარგი რამ დაეწყოს, თორემ ეს კრება... მე... მე... დარწმუნებული ვარ, ან ვინ გაბედავს დარწმუნებული არ იყოს, რომ ეს კრება... არასფერს დაჭოგავს სკოლისათვის, უხვად გასცემს, დიღ, უხვად, უხვად გასცემს, არაფერს დაჭოგავს სკოლისათვის... და სხვანი და სხვანი.

იგრილა იმ ერთს კუნძულში წინაღვე მომზადებულმა ტაშმა, თუმცა-კი ძალიან თხლად, თითქო ქალების

ლის მოსახსენებლად და ერთის დლით სწავლაც შეუწყვეტიათ.

* * * დღეს, 28 იანვარს, ქართულ დრამატულ დასის მიერ წარმოდგენილი იქნება „უბრალოდ დასჯილი“ კომედია ოსტროვსკისა თარგმანი ი. მაკავარიანისა და „დემონი“ დრამატული სცენა 1 მოქმედ. ლეჩინ-ტოვისა, თარგ. მ. გურიელის-მიერ.

* * * კავკასიის რკინის გზა ჯერ არ გაუწყნდიათ, ვაცხარებული მუშაობაა, მატარებლები ვერ დადიან.

* * * გულში, 27 იანვარს, რუსეთის ფოსტა მოსულა.

* * * ტფილისის მახრის სოფ. ხატის-თელეთში და ახალ-სოფელში საქონლის ქირი გაჩენილა ამას წინადა და, ტფილისის გუბერნატორის ბრძანებით, ამ ადგილებში წასულა საგუბერნიო ბეთალი ტ. ბოლოტოვი, რომელსაც გამოუცვლევია, რომ ქირი სხვა ადგილიდამ გადმოსულა და გადასდებია ზემოხსენებულ სოფლების საქონელს, რადგან მკვიდრნი არ უფრთხილდებიან და არაერთარ საშუალებას არა ხმარობენ თავისი საქონელი ააცილონ ამ უბედურებასა. გაჩნდება თუ არა ქირი, არავითარ ყურადღებას არ აქცევენ. მკვდარ საქონელის ტყავსაცა და ხორცსაც ხმარობენ, თუ თვითონ არა, ძალღებს აქცევენ და სხვ.

ბ-ნ ბოლოტოვის ხალხისათვის სიტყვიერად და მამასახლისებისათვის-კი წერილობით აუხსნია, რა საშუალება უნდა იხმაროს ხალხმა ქირის ამოსაფხრველად და ჩვენ აქვე აღვნიშნავთ, რომ სხვებმაც ისარგებლოს, როცა სადმე ქირი გაჩნდება: ა) ეზო და ბოსელი უნდა გაიწმინდოს ნაკვლისაგან; ნაკვლს უნდა კირწყალი გადასხათ და გაიტანოთ ან ბაღში, ან მინდორში; ბ) ბოსელის იატაკი და შიდა კედლები უნდა კირწყალით გარეცხოთ, ან მოაყაროთ ნაყარი; გ) სახურავიანი ბოსელი თუ არის, უნდა გოგირდი დაწყვათ და უბოლოთ. ამისათვის ესე უნდა მოიქცეთ: უნდა შუა ოთახში

უძლური ტაშიაო. თ. ი. მაჩაბელსაც მარტო ეს უნდოდა, როგორც ეტყობოდა. იგი გამარჯვებული წავიდა და იმ კუნძულში ყელ-მოღერებული გამოიქიმა, მითომდა ბურთი მოედინიდამ გაიტანა და გაიტანა. ბუბრის ქუდი რომ ჰხურებოდა, თავ მოწონებით ჩაიკეცავდა, ყელს უფრო მოიღერებდა და იქნება დონჯიკ შემოეყარა.

რა თქმა უნდა, თ. ი. მაჩაბლის თქმულს სიტყვა-სიტყვით ვერ აღვადგენ. ხოლო ვინც იქ იყო, გულზე ხელი დაიდოს და მითხრას: იმის სიტყვაში იმ ჰაი-ჰაის მეტი ეყარა რამე!.. იმ პირ-ფერობის, ლაქტისა და კულის-ქნევის მეტი ვის რა დარჩა ხსოვნაში, ვინ რა გამოიტანა?

არა მგონია, იმის გავორ-გამოგორებასაც კრებისა და სკოლის მასწავლებელთა წინაშე ბევრი რამ კეთილი შეეძინოს თ. ი. მაჩაბლისათვის. ლილახანა დიდხანა წაუხდა ჩვენში ამისთანა კულის ქნევას, ამისთანა მალაყებსა მით უფრო, რომ ეს ასეთი ამბავი თ. ი. მაჩაბლისაგან არ ახალია ძველია. წავიდა ის დრო, როცა ამისთანა ბუჩიანი ხარბლის მარცვლითა წაიტყუებდნენ ხოლმე ბელურა-ჩიტებსა. სხვისა არ ვიცით და სკოლის მასწავლებელნი მინც ისეთნი არ არიან, რომ თავისი საკუთარი თვალ-

ცეცხლი გააჩალოთ, როცა შემას კარგად მოგიკლება, ერთი მუტა და ნაყილი გოგირდი დაყარეთ ზედ, მევე გარედ გამოდით და კარები გამოიკეტეთ; თუ კედლებში ნაკვრეტებია—თივით გამოტენეთ. სამი საათის შემდეგ, როცა გოგირდი დიწვას, გაღეთ კარები, ბოლი გამოვიდეს და მევე საქონელი შერეკეთ ბოსელში. ერთი კვირის შემდეგ კიდევ უნდა გაიმეოროთ ესე; დ) ქირიანი საქონელი უნდა უთუოდ გააშროთ მრთელ საქონელს, ნაკელი-კი ქირიანისა ცალკე უნდა მოაგროვოთ და მუდამ დღე დასწავთ; ე) წყალი უნდა ასეთი ქირიანი საქონელს ისე, რომ ჯერ რომელიმე ფქვილი აურიოთ; ვ) მკვადი საქონელი უნდა უთუოდ მიწაში ღრმად ჩამარხოთ ტყვიანად, მაგრამ სახლისა, წყლისა და გზის მოშორებით; ზ) ქირიანი საქონლის ხორცი არ მოსკათ არავითარ საქარობისათვის, არც ძაღლების საქმელად და ჰ) რადგან შარშანდელი ბზე და თივა უფრო ობ-მოკიდებულია, კარგი იქნება ესეთი საკვები მარილ-წყლით მოახათ ჯერ და ისე აქამოთ: ერთ ვედრა წყალში ერთი გირვანქა მარილი გახსენით.

თუ ესეთი საშუალება იხმარა ხალხმა მტკიცედ და თავ-თავის დროზე, იმედია ქირი ფეხს ვერ მოიდგამს და აუარებელი რიცხვი საქონელისა, რომელიც უყურადღებობისა გამო იხოცება, პატრონს შერჩება.

* * * ურიგო არ იქნება ყურადღება მიეპყროს, რომ ქართულს ენაზე სახალხო კალენდარი გამოიცეს ხოლმე ისე, რომ მისი ფასი 10 კაპ. ზეით არ ავიდეს. ამ ფასად შეიძლება რომ 100 გვერდიანი პატარა ზომის კალენდარი დაიქვოს, სადაც ბევრი რამ საკალენდრო ცნობები შეიძლება მოთავსდეს. 100 გვერდიანი კალენდა ი კმარა საეროთ.

ასეთი კალენდრის საქარობა ქართველებში დიდი ხანია რაც სჩანს, მაგრამ მის შედგენას ხელი-კი

თა ხედვა არა ჰქონდეთ და თავისი საკუთარი ყურთა-სმენა. ამით წინაშე ზიზილ-პიბილები და კუნტრუში ვერაფერი ლარი და ხაზია სვის გატანისათვის. ამით კარგად იციან, —რა ფასისაა, რა ღირებულობისაა იგი მიწა-ნარევი საქმეველი, რომელსაც თ. ი. მაჩაბელი „ვისაც ჯერ არს და სადაც ჯერ არს“ ასე უხვად უქმევს ხოლმე. კიდევ კარგია, რომ ამისთანა კმევას ჯერ ბევი არ ადევს, თორემ დიდი გადასახდელი დააწვებოდა თავზე თ. ი. მაჩაბელს.

პირში—ქებას ქეუა დამჯდარ კაცის თვალში დამბალ კიტრის ფასიც არა აქვს. პირში მაქებარს აი თავისის თავის პატივმცემელი კაცი რას ეტყვის ხოლმე: ეგ ქება შენთვის შეინახე, სხვაგან გამოგადგება. მე-კი, ვაი რა ბაღლი გგონივარ, რომ ჰფიქრობ მაამო და მით მომატყუოო...

არა მგონია, თვითონ კრებაც მოტყუებულ იყოს, რომ უქო და უღიდა გულუხეობა და არ-დაზოგვა სკოლისათვის. კრებამ ძალიან კარგად იცის, —რა უკადრისი გუნდრუკით-კმევია ამისთანა ბაღლური ლათაიები. კრებამ ძალიან კარგად იცის, რომ თვით არაფერს შუაშია ამ გულ-უხეობაში და არ დაზოგვაში. რა დასა-მალავია, რაც ყველასათვის ცხადია, რომ კრებას თავისი საკუთარი ერთი

არავინ მოჰქიდა; მართალია ბატ. ვ. გუნია ბექვას ვრცელს საქართველოს კალენდარს, მაგრამ ამის შექმნა ყველას არ შეუძლიან და ზოგი ისეთ გარემოებაში და საქმეშია რომ პატარა კალენდარი ყოველთვის თან უნდა ჰქონდეს.

დღემდის იბეჭდება ერთი პატარა კალენდარი სერგეი მდივანოვისა, საკალენდრო ცნობებს ეს პირი რიგინად ადგენს, მაგრამ ერთი მისი უბედურება ის არის, რომ თავის კალენდარს არ იქმნა ვერა მოუმატარა და გარდა ამისა პატარა კალენდარსაც ფასი არ დააკლდა 64 გვერდიანი, პატარას ზომისა, ღირს 20 კაპ.

ამას გარდა იბეჭდება ახატელოვის კალენდარი და ამის ხსენებაც არ ღირს. ასეთი კალენდრის დიდი მოთხოვნილება იმის იმერეთის ქალაქებშია და ურიგო არ იქნება, რომ ქუთაისში ან ბათუმში ამ საქმეს ვიმემ მოჰქიდაოს ხელი და ყოველ წლობით იქ ბექვოს ქართული სახალხო კალენდარი, იქ ბექვდა, დიდად გაუღვდილებს ხალხს კალენდრის მოპოვებასა.

იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ ეს შენიშვნა უყურადღებოდ არ დარჩება.

* * * დ. ბორჯომი: ძალიან შეაწუხა და დაფიქრა ბორჯომის ხეობის გლეხ კაცობა უთოვლობამ, ტყი-დამ ხე-ტყეს ვეღარ ზიდავდნენ, მოვიდა თოვლი და გახარებულს გლეხ-კაცობას სისწრაფით გამოაქვს ხე-ტყე.

პირველად თოვლი 16 იანვარს მოვიდა. 20 იანვარს დილით დაჰკარა ლემა და ყველას ეგონა თოვლი სრულიად გადნებოდა, მაგრამ იმავე საღამოს ხელ-ახლად იწყო თოვლა და მას შემდეგ განუწყვეტლად სთოვს. ვგონებთ, სასურველზე მეტიც მოვიდეს. ნამდვილად შეეიტყო, რომ აბასთუმანსა და ახალციხეს შუა გზა შეუტარავს თოვლს.

* * * იქიდაბვე: აქაურ სცენის მოყვარულთაგან 21 იანვარს წარმოდგენილი იქმნა რუსულ ენაზე „Ире-

გროშიც არა აქვს. მამ რა მოსატანი იყო აქ გულ-უხეობა და არ დაზოგვა კრება-სა? რაც კაცს თვითონ არა აქვს, იმისი უხვად გაცემა და არ-დაზოგვა რა ისეთი ვაჟკაცობაა, რა ისეთი სასახელოა, რომ კაცმა კაცი ამისათვის აქოს და ადიდოს? მითამ რა ეწვის, რომ ეს წვა-დაგვა სამსახურად და ქველობად ჩათვალოს? აქ ან ის კაცია სასაცილოდ მგდებელი, ვისაც ამ გზით და მიზეზით აქებენ, ან ის, ვინც ამ გზით და მიზეზით აქებს და უნდა ამით ლარი გაიტანოს. ჩვენში-კი რომ ითქვას არც ერთია მოსაწონებელი და არც მეორე. მამ ტაში რაღა იყო? იკითხავთ: აი ნასკვი ეხლანდელ სიბრძნე-სიტყვისა სწორედ აქ არის და თქვენ გამოხსენით.

როგორც იყო გათავდა ეს ქება-დიდების ზარის რეკაც და თხლად ტყლაშუნი ტაშია ჩაბარდა თავისს პატრონს. დიწყეს ლაბარაკი იმაზე თუ—საჭიროა თუ არა აწ არსებულ სკოლასთან გამართულ იქნას სამეურნოე სკოლა? გამარჯვებული და გამხევეებული თ. ი. მაჩაბელი, რა თქმა უნდა, აქაც წამოხტა თავისე-ბურად. მეგონა, აბა ესლა იქნება სერი-მეთქი. ჩემს გაკვირვებას სამზღვარი არა ჰქონდა, როცა ბაგეთა

„ДОЖЕНИЕ“ ხუმრობა 1 მოქმ. ჩეხოვისა და 3 მოქმ. კომედია რუსოხინისა „ВЪ СТРАХЪ“. საზოგადოება საქაოდ დაესწრო. წმინდა შემოსავალი გამართულ წარმოდგენებისა დანიშნულ იყო სასარგებლოდ ბორჯომის სახელოსნო სასწავლებელში ღარიბ მოსწავლეთათვის.

ქ რ მ ს კ მ ნ დ მ ც ი ა.

მარტო. (თიანეთის მახრად) 23 იანვარს. შემოდგომა ჩვენში მეტის-მეტად ადრეაჩ ქანდღიანი იყო; მუდმივის წვიმების გამო კარზედ მოჩანდა დადგმული მნები მთლად დაღმა—გაუწყდა. ზამთარიც ამნაინსავე ამინდებით დაიწყო, ისე რომ აქაურნი შეკადრნი დადას ტალახებისა გამო გარეთ ვერ გამოდიოდნენ, რომ შუა-ნახშირად მოტახათ შინ თავიანთ საჭირკობისათვის და კერძ ქაღაქს მაქებდათ გასასუიდად. გაჭრება შუა ნახშირით შეადგენს ერთ უმთავრესს საღსარს კრწოვლების ცხოვრებაში.

იანვრის ნახევრადამ დაიწყო თოვლა, რომელსაც განუწყვეტლავ თანა სდევს ქაბა და ისეთი დადი თოვლი მოვიდა კრწოში, რომ სასხადამ გარეთ ვეღარ გამოვსულავართ. მოსალაფრებია, რომ ამ სუსხიან ამინდების გამო კრწოში სსხვა-და-სსხვა ჯადამდები ავადმყოფობა გაჩნდეს, რადგანაც კმადეიურია ავად-მყოფობა ზღვიანად იგადებს აქ ფესს, როგორც უმეტრებით მოცულს კუთხეში. საქაჭოვლის სსხვა სოფლებ-დაბუ-ში სოკოსავით მრავლებიან წავნთ-სანაგ-სამეითხეველები, ხოლო ჩვენ კრწოვლებისათვის-კი, ამნაინი დაწყებულეებანა ჟურ კიდევ მლაერ ადრე და შეადგენს მხოლოდ სახატრულ სურვალს მარს მომავალში. ჟურ სხხობით კისურებთ, რომ კრწოში ჩქარა დაასრულებიყოს სამეურნალო თავსებათისა. რადგანაც აღმრულ იყო კითხვა ამ სსხვა-განზე, სამართლდინობა მოათხვავა კრწოს უმბარტესობა მისცემოდა თიანეთის მახრადში, მაგრამ თუ ეს ესე არ მოხდა, ესლა მაინც მაქებეს უურად-ღება.

დარო ზუკაი შვილისა.

მისთავან წარმოდინდა შემდეგი: ჯერ რადგანაც მე არ გამოიმირკვევია ნათლად საქარობა სამეურნოე სკოლისა, ამიტომაც აი აღვსდევ და მივდივარ და კენჭის ჩამოტარებაში მონაწილეობას ვერ მივიღებო. გავოცდი და რადგავოცდი ბოლოს შეიტყობთ. ადგა ეს ვაჟ-ბატონი და ისევ ვაჟკაცურად და ყელ-მოღერებით გავიდა კრებიდამ. აიშალა ის ერთი კუნძულიც დედა-ბუღიანად და როგორც კრუხს წიწილები უკან გავედგენენ. კრებამ თუმცა არა სთქვა, ვაი უმი-სოდ რა გვეშველებო, მაგრამ თვითონ თ. ი. მაჩაბელი კი უსათუოდ იტყოდა: აბა ესლა დაიღუბნენო, აი!..

ღვთის მადლით, კრება მშვიდობით გადაჩა ამ ღვთის-რისხვა უბედურობას, რომ თ. ი. მაჩაბელმა ასე უნუგემოდ დასტოვა და კენჭის ჩამოტარებაში მონაწილეობა არ მიიღო. მეც მადლობა შეგწირე ღმერთს, რომ თავზე ცა არ წამოგვექცა, თორემ შენი მტერი. წარმოდგენით, თ. ი. მაჩაბლის გულ-ქეობა, მოკითხვის კაციც არ გამოგზავნა შეეტყო ურემოდ დაიხოცნენ, თუ კიდევ სული უღვათო. რაც იყო იყო, მორჩა და წავიდა.

ახლა საქმე რაშიაო? აქ სიბრძნე-სიტყუე რა შუაშიაო? მკითხავთ.

უცხოეთი

გერმანია. ბერლინელი გაზეთების სიტყვით, იმპერატორმა ვილჰელმმა ერთი გამოჩენილი გერმანელი მეცნიერი ინახულა. მეცნიერი ხანგრძლივ საუბარში უჩვენდა ვილჰელმს ნამდვილი პარლამენტარული რეჟიმის შემოღებას, რადგან ეს, მეცნიერის აზრით, საუკეთესო საშუალება იქნება სახელმწიფო წესწყობილების მოწინააღმდეგეთა საბრძოლველად. იმპერატორმა მოთმინებით მოისმინა მეცნიერის საუბარი და შემდეგ უპასუხა:

— „ნუ-თუ შექვენი გვერათ, რომ მე შემოიღო მოვიქცე ჩემი გულითადი რწმენის წინააღმდეგ და შემოვიღო ის, რასაც სახელმწიფოს პოლიტიკური მდგომარეობა არ საჭიროებს. ამნაირი პოლიტიკა უარ ჰყოფს მთელ ფილოსოფიას. ჩვენ პარლამენტში შეხვედებით უმრავლესობას, მაგრამ ნამდვილი უმრავლესობა-კი იქ არ არის. მაშ ვისთან უნდა ვმართო მე სახელმწიფო? მე თავის ნება კაცი როდის ვახლავარ, სიამოვნებით დავემორჩილები იმ კრების გავლენას, რომელიც ნიჭიერ კაცებისაგან იქნება შემდგარი, მაგრამ ნუ-თუ მე უნდა ვიქნე წამყვანებლად? ისარგებლოს ჩემმა ხსენებამ იმ უფლებებით, რომელიც მას კონსტიტუციამ მიანიჭა, მოსპოს პარტიების საჭირო ფარგლებს, აიხიოს მტკიცე რწმენის მექონე კაცები. ყველა მაგას პირადად ჩემთვის არ სასიამოვნო შედეგად თუ ექნა, პირველად მაინც მე ვაჩვენებ ხალხს კონსტიტუციისადმი პატივისცემას. ჩემი აზრები ხშირად გაუგებარი რჩებიან, თუმცა მე სულაც არ ვმალავ ჩემ აზრებს. მე დიდის გულმოდგინებით ვფასობ იმ მოვალეობას, რომელიც განგებამ მარგუნა და როდის მწადია ძალად ჩაუნერგოს სხვებს ჩემი აზრები. ყველა თავისი სურვილისამებრ მოიქცეს, ოღონდ

იმაშია, ბატონებო, რომ ამ სამი-ოთხის წლის წინად სათავად-აზნაურო სკოლის კომიტეტს დაუდგენია, — აწ არსებულ სკოლისთან საჭიროა გამართულ იქნას სამეურნო სკოლაცო. ჩამოთვლილია-რა გარემოებანი ჰქონია ხსენებულს კომიტეტს საბუთად იმ დადგენილობისა, რომელიც ასე თავდება: „ამ გარემოების მიხედვით უნდა დაარსებულ იქნას ქალაქის გარეშე სამეურნო სასწავლებელი სამის წლის კურსით, სადაც შეეძლოთ შესვლა ყველა იმ მოსწავლე ქმაწვილებს, რომელნიც ათავებენ კურსს სათავად-აზნაურო პრაგმატიზმში და სხვა და სხვა მიზეზების გამო ვერ ახერხებენ სახელმწიფო სასწავლებელში შესვლას.“ *)

სიტყვა-სიტყვით არის ეს დადგენილება ამოწერილი. როგორ გონიათ, ვის უწერია ხელი ამ დადგენილებას? სხვათა შორის? არამც და არამც თ. ი. მაჩაბელს, რადგანაც თვითონვე ამ 23 წარსულს დეკემბერს დავეფიცა, რომ სამეურნო სკოლის საჭიროების თაობაზე ჯერ აზრი ნათლად არა აქვს გამორკვეული და სამის და ოთხის წლის წინად სად ექნებოდა. ხომ!.. კარგი და

*) იხილეთ მეტყველები გვერდი სკოლის საქმეზე ამორჩეულ კამისიის მოხსენებისა.

კანონები იქნენ მტკიცედ დაცულნი. მხოლოდ ჩვენი პოლიტიკური ბედობის მართვაში საკუთარმა ჩემმა ძალადონემ თუ არ იქმარა, მე დღის წინაშე მაგაში არ მედება ბრალი. ჩვენმა ხალხმა ბრწყინვალედ დაანახვა ქვეყანას თავისი მხედრული მოწიფულება — ჩემი პაპა შეუდარებელი სარდალი იყო, პოლიტიკას-კი სარდალობას კონსტიტუცია უწევს და ჩვენს დროში პოლიტიკური მდგომარეობის შემოქმედი მთელი ხალხია და არა ერთი კერძო კაცი. მითხარით, სად არის ნამდვილი უმრავლესობა მტკიცე ხასიათისა და შეურყეველ რწმენის კაცები? მაჩვენეთ მე ისინი და მე უმადლესი პატივისცემით მოვეპყრობი იმათ. დიერთმა ქნას, რომ მალე შესდგეს იმისთანა უმრავლესობა, რომელიც კერძო ინტერესებს მთელი ხალხის ინტერესებს ანაცვალებს, მხოლოდ ამნაირად შეიძლება დამყარდეს ხალხის კეთილდღეობა და შეეძინოს მას ძლიერება გარეშე პოლიტიკაში.

ოსმალეთი. უცხო სახელმწიფოთა კონსულები უკვე მივიდნენ ზეითუნს და დიწყეს მოლაპარაკება აჯანყებულებთან. კონსულები იწერებიან, რომ აჯანყებულნი ცუდს მდგომარეობაში არიან: მრავალი ავადმყოფობა სწყვეტს ხალხს. ოსმალეთის ჯარის მდგომარეობაც ვერ არის სასურველიო, იქაც ბევრი იხოცება სხვადასხვა სენისაგანა.

ინგლისი. ბოლოს დროს გაზეთებმა დაიწყეს ლაპარაკი, რომ შესაძლებელია ინგლისმა თავი დაანებოს ეგვიპტეს და ამით დაუმეგობრდეს საფრანგეთსაო. ახლა სოლსბერის ორგანო „სტანდარდ“ აცხადებს, რომ ბრიტანიის მთავრობას ფიქრადაც არ მოსვლია ეგვიპტიდან ჯარის გამოყვანით საფრანგეთის გული და მეგობრობა მოიგოსო. ინგლისს სურს მეგობრული კავშირი დაიქოროს საფრანგეთთანაო, მაგრამ ამისთვის არც თავის ინტერესს, არც

პატიოსანი. წარმოიდგინეთ, რომ სწორედ თ. ი. მაჩაბელს ხსენებულ დადგენილებასზე ხელი უწერია, ვითარცა სათავად-აზნაურო სკოლის კომიტეტის წევრსა!.. გესმით, ბატონებო, იმ თ. ი. მაჩაბელს, რომელიც 23-ს წარსულს დეკემბერს გვეფიცებოდა ამ სკოლის საჭიროებისა ჯერ ნათლად ვერა გამამიკვევია, აზრი არ შემოდგენიაო! გესმით, ბატონებო, ესლა ჩემი გაოცება, როცა თ. ი. მაჩაბელის ბედნიერის ბაგისაგან გავიგე მე ეს „არ გამოიმიკვევიაო“.

ვიფიქრე: იქნება ეს თ. ი. მაჩაბელი ერთი და ის თ. ი. მაჩაბელი, რომელსაც დადგენილებასზე ხელი უწერია, მეორე-მეთქი. ვკითხე ერთს ჩემ გვერდით მდგომარეს: ერთი მიბრძანეთ, სხვა თ. ი. მაჩაბელი, ხომ არსად არის საქართველოში-მეთქი? იმან ისე შემომხედა, თითქო გამიწყრა: „როგორ არა გცხვენია და მაგას ჰკითხულობო? განა თ. ი. მაჩაბელი პანტაა, რომ ვერა წყვილ-წყვილად ცვიოდეს ციდაზო“. პასუხიც არ მაღირსა, მიბრუნდა და ზურგი შემომაქცია. ვიფიქრე: უსათუოდ ბნი ალექ. მიჩაშვილი იქნება ეს ვაჟ-ბატონი-მეთქი. ნამდვილად-კი არ ვიცი დღესაც ვინ იყო.

ამას გძლად განმარტება არა სჭირია. ეს ორ-თავიანობა, ეს ორ-პი-

რისაობა, ეს ორგულიანობა ერთსა და იმავე საქმეში, ეს ასეთი აშკარად ჰაშას კვრა იმაზე, რაც გუშინ უთქვამს და რაზედაც ხელი უწერია, თვის თავად გვეუბნება რას ჰქონდა და რას მოასწავებს. „ასე, ჩემო მანსეო, ხან ასე და ხან ისეო“, სწორედ ამასა ჰქვია. აღარ იკითხავთ: თუ დღემდე არ გამოურკვევია საქიროება სამეურნო სკოლისა, ამ სამის-ოთხის წლის წინად სადა ექმნებოდა გამორკვეული? ან თუ მაშინ გამორკვეული ჰქონდა, ესლა რა ალაღმა დაჰქროლა იმისთანამ, რომ რაც სიმღერები იცოდა, სულ დაავიწყდა? განა დასაჯერებელია გულმართლობა ამისთანა ადამიანისა ან როცა „ჰოს“ ამბობს და ან როცა „არას!“ ადამიანი ბუმბული ხომ არ არის, რომ ქარი ხან აქედ ატრიალებდეს და ხან იქით!

აღარ იკითხავთ: როდის იყო გულმართალი თ. ი. მაჩაბელი? მაშინ, როცა სამი-ოთხის წლის წინად ამტკიცებდა, რომ საჭიროა ჩვენთვის სამეურნო სკოლაო, თუ 23 წარსულს დეკემბერს, როცა გვეფიცებოდა ამ საჭიროებისა ჯერ არა გამოიმიკვევია რაო და აზრი არ შემოდგენიაო? ამბობენ, 1884 წ. ბანკის გამგეობას ამ საგანზევე სჯა ჰქონია და ერთხმად, თ. ი. მაჩაბელთან

თავის სახელს არ უღალატებდა და თუ საჭიროება მოითხოვს, უსაფრანგეთოთაც გასძლავს.

შურნალ-გაზეთებიდან და ჟინებიდან

ამოკრებილი ამბები.

— ჩვენა საბედნიეროდ, გონება ადამიანისა დაუღალავად ირჯება და მოქმედობს. თითქმის დღე არ გადის უმიხოდ, რომ სადმე ახალი რამ არ აღმოჩინოს მეცნიერებამ. არა არის-რა ისეთი საიდუმლო, რომ ბოლოს არ აღმოჩნდესო. ნუ-თუ ეს თქმული ისე გვეუბნის ბუნების მოვლენათა და ძალათა, როგორც ადამიანის მოქმედებასთან ესეა. ვილაცა სთქვა მეცნიერებამ ბოლო მოვლება მაშინ, როცა ყოველივე საიდუმლოება ბუნებისა აღმოჩენილი იქნებოდა. განა დასასრული-კი აქვს ბუნების მოვლენათა ფარულთა და არა ფარულთა? არა გვერანი. ყოველს თამბას ადამიანისა, რაც გინდა ამ გაზეთ წინ ვიდოდეს, იმდენ რამ დარჩება აღმოსაჩენად, რომ შეუძლიან სამართლიანად სთქვას: ბევრი რამ არის ცხად-ვაც ქვეყანაზე იმისთანა საიდუმლო, რომელიც სიზმრადაც არ სჩვენება ჩვენს ფილოსოფოსებსაო.

აი ესლაც რა ახალი ამბავი მოგვიტანა ჟურნალ-გაზეთებმა. უკვე მოგვსენებათ, ტელეგრაფმა რა სისრულემდე მიიღწია. კაცს ვგონა ამაზე მეტს სხვას რასა იქმს ტელეგრაფი, რომ უშეფლებელ მანძილზე კაცი კაცს ამბავს ატყობინებს თვალის დახამამების უშლავით. მაგრამ ადამიანის გონება ამას არ დასჯერდა. მეტსა ჰნდამდებოდა. კარგა ხანია, ეს სამი-ოთხი წელიწადი იქნება, რაც ტელეგრაფმა მოახერხონ, რომ ტელეგრაფმა სახისა და ნაწერის ასლი (კოპი) გადასცეს ხოლმე. აბაბტმა ჯოჯონი კახელმა ერთი ამისთანა იარაღი მოიგონა, რომ ტელეგრაფმა გადოდეს ხოლმე ასლი რაბტისა. ამ იარაღსა ჰქვია „პანტელეგრაფი“.

ესლა-ხან ამერიკანელს ვილაცა ლოუდს მოუგონია სხვა ახალი იარაღი, რომელიც ნახატს, გამოხატულობას რისამეს გადასცემს ხოლმე ტელეგრაფით. ჟურნალში, საიდანაც ამოვიღეთ ეს ამბავი, დახატულია კაცის სახე, რომელიც გადაუღია და გადაუტია ტელეგრაფს ლოუდის იარაღით, ანუ, აპარატით და თვითონ აპარატით არის დახატული. იგი ძალიან მარტივი რამ არის. უმთავრესი ნაწილი ამ აპარატისა დადია იმის მხვავის, როგორც კარქაზე გააბნებს ხოლმე. ამ ბაღეს 476 ოთხკუთხე თვალი აქვს. თვითოველს თვალს თავისი ნიშანი უხის, ან ციფრით, ან ასო-

ერთად, გამოურკვევია და ცხადად და ნათლად მოუხსენებია ზედა-მხედველ კამიტეტისათვის საბანკო კრებაში წარსადგენად, რომ მეტის-მეტად და აუცილებლად საჭიროა სამეურნო სკოლა ჩვენთვის, პირდაპირი სარგებლობა მისი ჩვენთა მიწათ-მომქმედთა და მიწათ-მფლობელთათვის ცხადია და ყოველ ეჭვ გარეშეაო და ამ არსებობის საჭიროებას იმისთანა მიწათ-მომქმედ გუბერნიისათვის, როგორც ჩვენი გუბერნიაა, უნდა უსათუოდ ეშველოს რამეო, და ესლა კი გვეუბნება იგივე თ. ი. მაჩაბელი ჯერ ამ სამეურნო სკოლის საჭიროებისა ნათლად არა გამოიმიკვევია-რაო? რომელი ერთი დავუჯეროთ? თუ მაშინ გონება მისი ამ საჭიროებას ნათლად ჰხედავდა, ესლა რაჯანაბამ დაუბნელო? აქ ქარის ძლიერება უფროა საკვირველი, თუ ბუმბულის სისუმბუქე და სიმჩატე? ეს თქვენ გამოიცანით, ბატონებო, და მე-კი ამის დავი-დარაბისა არ ვიცი-რა.

მე ასე ვფიქრობ: იქნება, მას მერმედ ამანაც, ესე იგი, თ. ი. მაჩაბელმაც იგი ბოდაზი სამეურნო ცოდნისა იპოვა ჩვენში, რომელიც ტელესკოპით დაუნახავს ლილოელს ვარსკვლავთმორცხველს თ. მ. მაჩაბელსა და რომელიც 23-ს დეკემბერს ჩვენ გვაუწყა.

თი. ერთი ტელეგრაფი მეორეს ამ ციფრის, ან ასოს ანიშნებს, მეტელეგრაფე ვერტიკულსა სხამს ნანიშნავ ადგილას და მერე ამ ვერტიკულს ხაზით შეაერთებს ერთმანეთთან და გამოდის ნამდვილი სურათი იმისი, ვისიც სახე გადაცემულია ამ გზით. ჩვენ რასაკვირველია, თავი და თავი აზრი ამ აპარატისა ვუჩვენეთ აქ და ვგონებთ საქმა იყოს, რომ კაცი მიუხედეს რა გზით მოქმედობს ამ შემთხვევაში აპარატი ლოუდისა, თორემ დაწვრილებით ახსნა ამ აპარატისა დაუნახავდ შეუძლებელია.

— ყველა იცი, რომ თითქმის ყველა პირუტყვეს უტყვიანეს და გონებანი სპილოა, ეს უზარმაზარი ოთხ-ფეხი. მაინც და მაინც ბკუთა და გონებით სპილო ბევრით არ ჩამოუვარდება ძალსა და მამიუნსა. აი რას მოგვიტანობენ ამ საშინელ პირუტყვისას. ერთს იწყენს ჰყოლია სპილო, ავად გახდომია თვალის ტკივილითა ასე, რომ საცოდავს პირუტყვეს ვეღარ ეხილებინა თვალი. მოუწვევია მკურნალი დოქტორი უებბი და უთხრენია უწამლე რამეო. წაუქცევიათ სპილო და მკურნალს რაღაც ცხარე წამალი ჩაუსხამს ჯერ ერთს თვალში საცდელად. სპილოს საშინლად დაუღრიალია სიმწაფისა და ტკივილისაგან. მალე ჰრგებია წამალი და სპილოს ცოტად აუხილებია კიდეც თვალი. ამის მხახვლე მკურნალს ახლა მეორე თვალის წამლობა დაუწყვია მეორე დღეს. როცა გამოიყვანეს სპილო და იცნა ხმა მკურნალისა, თითონვე გაწვა, ბანებას აღარ დაუტყდა, თავი გვერდზე დადო ისე, რომ ნატყენი თვალი ზემოდ მოიქცია, ხორთუმი აიკრია და დაიხვია, სული განაბა, როგორც ადამიანმა, როცა ამისთანა რასმეს ელის, მშვიდობიანად აიტანა სიმწაფე წამლისა და როცა მკურნალი მორჩა თავისსაქმეს, სპილო გახარებული წამოდგა და ხორთუმის ქნევით და მოძრაობით ცხადდ გამოხატა სურვილი მადლობის გადახდისა. ამ ამბავს იწყებდა კალკუტის ეპისკოპოსი დანიელ უილსონი.

უფრო საკვირველს მაგალითს სპილოს მიხედობლობას აი რა წარმოადგენს. პრაგაში (ჩემის ქალაქია) ცოკი ყოფილა გამართული. დიდ-ძალი ხალხი დასწრებია ასე, რომ სამი ათას ფლორინამდე აუღია იმ დღეს ცირკის პატრონს. როგორცაც მომხდარა და ცირკის პატრონი და მისი საყვარელი სპილო ერთს ოთახში დარჩენილან საძილოდ. უცრად ძილში რაღაც ხმაურება მომხდია. მით უფრო შეფიქრებულა ცირკის პატრონი, რომ იმ დღის ნაშრომის ფულიც იქვე ოთახში ჰქონია ზანდუქში. ბევრი აღარა უფიქრია-რა, მისულა და აუშვია სპილო. არ გასულა ორიოდვე წუთი ერთი უშველებელი ალიანქოთი და ხმაუ-

რთობა, თითქო ერთი ბრძოლა და კილილია. აუთია სანთელი და შემდეგი სურათი დაუნახავს, სპილოს ვილაცა უცნობი კაცი დაუტყვია მარა შეკრული ხორთუმით და ის კაცი ბარტყალებს, რომ როგორმე თავი დაიხსნას ამისთანა ხვედრისაგან. სპილოს ბუნადაც არ ჩაუგდია ამის ბარტყალი და გულდინჯად სტერია ხორთუმით თავისი ტყვე ისე კი, რომ არც ატყინოს რამ და არც გამოუსხლტეს ხორთუმისაგან. როცა დატყვევებულმა ჰაჰტენა დაუწყვია ხორთუმს, აცა იქნება გამიწოლა, სპილომ კი ბკუთა ასწავალა აილა და კედელს მიანარტხა, მეორედ ნულარა იქო. ავახაჰმა, რაკი ჰნახა, რომ ვეღარას გახდებდა, მიწყნარდა და თავის ბედს დაემორჩილა. ბკუთანი პირუტყვი-კი სულ პატრონს შეჰყურებდა, თითქო ეკითხება, ამ კაცს რა ვუყოფო. მინამ პატრონმა პოლიცია არ მოიყვანა სპილოს ის კაცი დატყვევრილი ჰყოლია. მოსულა პოლიცია თუ არა, აუღია და თავისი ტყვე გადაუტია პოლიციისათვის. პოლიციამ მაშინვე იცნო ის კაცი. იგი თურმე დიდის ხნის ავახაჰი ყოფილა და პოლიციას თურმე ემალებოდა, თუმცა ძალიან უძებნიათ. სპილოს დაუნახავს, რომ მე ჩემი საქმე გავათავე, აქ საჭირო აღარა ვარა, წასულა თავის ადგილას და თავი მიუტია ძილისათვის.

ერთს სხვა ამბავსაც მოგვიტანობენ. ერთი უპირველესი საჩვენებელი ერთს ხოლმე, რომ სპილოს გადუგებდენ ერთს წვრილს რასმე ფულს და სპილომ ხორთუმით უნდა აილოს. მოხდა ისე, რამ ასე გადადებულ რაღაც ძალიან წვრილი ფული დეცა შიგ კედლის ძირში. რამდენიც სპილომ ხორთუმი მიავწვინა ფულის ასაღებად, კედლემ დაუშალა. ჰნახა, რომ ვერასა ჰხდებდა, ცოტა-ხანს გაჩერდა, თითქო ფიქრობდა როგორ მოახერხოს ფულის აღება. იფიქრა, იფიქრა და ბოლოს გასტიმა, რამოდენად შეეძლო, ხორთუმი თითქო მოზდილი მილია და ფულის ახლო მიიტანა. მერე რაც ძალი და ღონე ჰქონდა უბერა კედელს, კედლიდან ქარი ეცა ფულს. ფული გამოგორდა და სპილომ მაშინ აიღო ხორთუმი-თა. აშკარაა, ყოველივე ეს მოისახრა სპილომ წინადვე. ადამიანსაც ზოგჯერ გაუჭირდება ამისთანა მოსახერხება. (ბ. ი. ლ.).

რამა ატენილა, თითქო ერთი ბრძოლა და კილილია. აუთია სანთელი და შემდეგი სურათი დაუნახავს, სპილოს ვილაცა უცნობი კაცი დაუტყვია მარა შეკრული ხორთუმით და ის კაცი ბარტყალებს, რომ როგორმე თავი დაიხსნას ამისთანა ხვედრისაგან. სპილოს ბუნადაც არ ჩაუგდია ამის ბარტყალი და გულდინჯად სტერია ხორთუმით თავისი ტყვე ისე კი, რომ არც ატყინოს რამ და არც გამოუსხლტეს ხორთუმისაგან. როცა დატყვევებულმა ჰაჰტენა დაუწყვია ხორთუმს, აცა იქნება გამიწოლა, სპილომ კი ბკუთა ასწავალა აილა და კედელს მიანარტხა, მეორედ ნულარა იქო. ავახაჰმა, რაკი ჰნახა, რომ ვეღარას გახდებდა, მიწყნარდა და თავის ბედს დაემორჩილა. ბკუთანი პირუტყვი-კი სულ პატრონს შეჰყურებდა, თითქო ეკითხება, ამ კაცს რა ვუყოფო. მინამ პატრონმა პოლიცია არ მოიყვანა სპილოს ის კაცი დატყვევრილი ჰყოლია. მოსულა პოლიცია თუ არა, აუღია და თავისი ტყვე გადაუტია პოლიციისათვის. პოლიციამ მაშინვე იცნო ის კაცი. იგი თურმე დიდის ხნის ავახაჰი ყოფილა და პოლიციას თურმე ემალებოდა, თუმცა ძალიან უძებნიათ. სპილოს დაუნახავს, რომ მე ჩემი საქმე გავათავე, აქ საჭირო აღარა ვარა, წასულა თავის ადგილას და თავი მიუტია ძილისათვის.

თეატრის მახინამ.

დრამატულ მწერალთა მეფედ უნდა ჩაითვალოს შექსპირი თავისის ტრაგედიებით, რომელთაგან „ჰამლეტს“ პირველი ადგილი უჭირავს. ეს დრამა არის ისტორია ადამიანის სულისა. თუმცა თითქმის სამი საუ-

ესლა მაინც გვიბძანეთ: რასა ჰვავს ამისთანა საქციელი იმისთანა მძიმე საქმეში, როგორც სკოლის და მასასადამე ჩვენის მოზარდის თაობის განათლების საქმეა! ეს არის განა სიყვარული საქმისა? ეს არის განა გულისა და თავის დადება საქმისათვის? ეს არის განა იგი გულმართლობა, რომლის ნიშნადაც ასე ხშირად გულში ხელს იცემს ხოლმე ეს მართლა და „თამარზნელი ბუნლანქე“! ვინ რას იტყვის, თუ რომ ერთს კაცს ერთის სახის სკოლა მოსწონდეს, მეორეს-მეორის სახისა. ეს სხვა და სხვაობა აზრისა კაცთა შორის მართა ბ-ნ გ. წერეთელს მიანჩია ცოდვად და სხვას არავის ქვეყნიერობაზედ. ხოლო ეს „ჰო“ და „არა“ ერთსა და იმავე საგანზე ერთსა და იმავე კაცისაგან ხომ ან ერთია სიცრუე, ან მეორე. აქ სიცრუე ხომ აშკარაა ერთ-ერთში და აშკარა. სიბრძნე სადღა? ეგ თვითონ თ. ი. მაჩაბელსა ჰკითხეთ. აი ამიტომ მოგახსენეთ, რომ ეხლანდელი სიბრძნე-სიცრუე სულ სხვაა მეთქი.

მშვიდობით, ბატონებო, მეოთხე დღეა.

ჯიბრეილ.

კუნა მას მერმე, რაც ეს ტრაგედია არის დაწერილი, მაგრამ ღღესაც საუკეთესო გამოხატველია გრძობით ნაზისა და ბუნებრივი გონების მექანიკის უმწველ კაცისა. ამ ტრაგედიის შინაარსი ბრძოლა სულის მიწრაფებასა და ამის აღსრულებას შორის და ტანჯვა იმისაგან გამოწვეული, რომ ვერ ასრულებს მას, რაცა გწადიან. ვერ ასრულებს, მაგრამ, რატომ? იმიტომ-კი არა, რომ ვინმე ხელს გიკერდეს, ან შეუძლებელი, მოუხერხებელი იყოს შენი საწადელის აღსრულება, სრულიადაც არა. მიზეზი სურვილის აღსრულებლობისა თვით ადამიანშია, მისი გრძობისა და გონებაში და ამიტომაც მთელი დრამა ჰამლეტისა სულში ხდება. აქ ერთი ადგილიც არ არის, სადაც ჰამლეტს სჭირდებოდეს გარეშე პირობათ შეებრძოლოს, სადაც გარეშე უძლებველ ძალე თან ჰქონდეს საქმე. ასპარეზი ბრძოლისა თვით ივია. მას სწადიან თავისი მოვალეობა აღასრულოს— შტრი იძიოს, მაგრამ ამისათვის ხან საკმაო საფუძველი არა აქვს, ხან რიგთან დროს ვერ პოულობს შურისძიებისათვის. უმთავრესი მიზეზი-კი კიდევ მისი სულიერი არსება არის. იგი მეტეს-მეტი გრძობიერი ადამიანია. ისეთი უბრალო შემთხვევა, რომელიც სხვისათვის შეუმჩნეველად დარჩებოდა, ისეთს შთაბეჭდილებას ახდენს მასზე, რომ თითქმის მოთმინებიდამ გამოჰყავს. მაგრამ, როგორც უეცრად იფეთქებს ხოლმე, ისევე უეცრად ჩაქრება მისი აღფრთობა. მისი გონება იმდენზე განვითარებულია, რომ სულეც მოძრაობას აღარც-კი დარჩენია ადგილი, ყოველი მისი სულიერი მოძრაობა უთუოდ თავში გაივლის, იქ ათასჯერ გადაღულდება და მერე, რასაკვირველია, დასუსტებული დაიღუნებული, გამოდის. ჰამლეტის გრძობა ამბობს: მოჰკალი ბიძა შენი, ის არის მაიშენის მკვლელი, გონება-კი ეურჩება: ჯერ გაიგე, დარწმუნდი, რომ ეს ნამდვილია, მერე მოიქეცი როგორც გინდა. დამტკიცება უკეთესი რაღა იქნებოდა, რომ აჩრდილი გამოეცხადა, და ყოველივე უთხრა, მაგრამ ეს მიანიც არა ჰყოფნის; წარმოდგენას ამართინებს და იქაც რწმუნდება რომ აჩრდილის სიტყვები მართალია. ჰყოლობს დროს ბიძის მოკვლისას, გრძობა ეუბნება აბა მოკლო, გონება-კი წინააღმდეგობა: ლოცვის დროს მოჰკლავ, მაშინ ხომ ცხონდება, ისე უნდა მოჰკლა, რომ საიქიოცა და საიქიოცა დაეკარგოსო. ასეა სულ ბოლომდის, როცა ჰამლეტს მოკლდის დროც აღარა აქვს, როცა დაჭრილია და მისუსტებული, როცა გონება თითქმის მიუყრბულია.

ესეც უნდა ვსთქვათ, რომ გადაჭარბებული გრძობიერება, ნერვების სისუსტეს ნიშნავს და სუყველა ეს-კი არაფერს ნორმალურს არ წარმოადგენს. ამიტომ ჰამლეტი ცოტა ვერ არის ნორმალური არსება, თითქმის სულით ავადმყოფა. თუმცა კი ამბობს, ისე მოვიჩვენებ თავს ყველას ვითომ გიჟი ვარო, მაგრამ არ ვიცი ნამეტნავად გატაცებულია თავისი როლით, თუ უფრო მართლაც გიჟი არ ვიტყვი, და სულით მრთელი არსება არ არის. თუმცა ისიც არ უნდა დავივიწყოთ, რომ ეს არა ნორმალური სულის მდგომარეობა არაფერს ისეთს არ წარმოადგენს, რომ ჰამლეტი გიჟად ვინმე მიიჩნიოს. მაგრამ უბრალო თეატრის მატანეში განა შეიძლება ჰამლეტზედ რაიმეს თქმა. ამ ტიპის განჩენვას დიდებულმა მწერლებმა დიდი დრო და შრომა მოანდომეს. მის განხორციელებას სცენაზედ მრავალი გენიოსი არტისტი სცდილა. ყოველივე მათგანს თავისებურად აუხსნია ეს როლი, ყოველივე მათგანს თავისი წვლილი შეუტანია ამ სამაგალითო ნაწარმოების ახსნა-შეგნებაში. რასაკვირველია დიდებულს მწერალს ნაწარმოებში შეჰპარვია ისეთი რამ, რაც ეხლა ჩვენ გვეჩოთრება, მაგალითად აჩრდილის გამოცხადება. შეიძლება, როგორც ზოგიერთი კრიტიკოსი ამბობს, შექპირიც ვერ ასცდა დროსა და გარემოების გავლენას, შეიძლება ისიც, რომ სხვების გასაგებად მისცა ადგილი თავის დრამებში ისეთს რამებს, რაც სინამდვილის წინააღმდეგია. თქვენ წარმოიდგინეთ, რომ არტისტები იქამდისაც მივიდნენ, რომ ამ შეუფერებელ ადგილებს ასწორებენ და თავისებურად ხსნიან. მაგალითად, ჩვენ გავიგონია, რომ ვიღაც ერთი ამ დიდებულ არტისტთან (მგონი სალინი) თურმე უარდილოდ თამაშობს. მაშინდელ დროში ცრუ-მორწმუნობა დიდად გავრცელებული იყო. დანიის მეფის მოკვლა ყველამ იცოდა. ამიტომაც ყველას ელანდებოდა, რომ მისი აჩრდილი დაბოროტავდა. ხოლო ჰამლეტს, როგორც სულით უნორმალო ადამიანსაც ეჩვენება ეს აჩრდილი სრულიად ცხადად და მთელს მონოლოგს აჩრდილისას თვითვე ამბობს და ამგვარად მაყურებლებს სრულ სინამდვილედ ეჩვენება. არტისტი უხატავს საზოგადოებას ჰამლეტს მეტის ტანჯვისაგან დასუსტებულს, სულით უნორმალო არსებას, რომელსაც გალიუცინაციები-კი ეწვევა ხოლმე. ზოგი ჰამლეტს სწორედ ისე ხატავს, როგორც ცოტა არ იყოს, სულით ავადმყოფს (მუნე-სიული), ზოგიც ჰამლეტის სიტყვები, თავს მოიგრიყინებო, სინამდვილედ მიანჩია და ამნაირად არდგენს ჰამლეტს. ბ. მესხ-შვილიც ამ უკანასკნელთაგანს ეკუთვნის, მაგრამ გვაპატივოს ტალანტის მექონე არტისტმა, თუ ვეტყვი, რომ მან ჰამლეტის როლი მხოლოდ რიგინად ასრულა, არ წაუხდენია, თორემ არაფერი ახალი ამ როლის ახსნაში არ შეუტანია. ჩვენ გვგონია, რომ ბევრს უშლიდა ისიც, რომ ხმა არ ჰყოფნიდა ამ როლისათვის, რაიცა სიცხველეს აკლებდა მის თამაშს, ძალას უკარგავდა. ჩვენ ისიც მოგვეჩვენა, რომ ბ. მესხ-შვილი ქეიფზედ არ იყო.

უფერულად გამოვიდა დიდებული მონოლოგი ყოფნა არ ყოფნა. უფერულად აღასრულა (შედარბი) სცენა წარმოდგენის დროს. მეოთხე მოქმედებაშიც ვერ იყო კარგი. კარგად აღასრულა მხოლოდ სცენა დედანთან და პოლონიუსთან მეორე მოქმედებაში. დიდად გვიკვირს ქნმა საფარვისამ რად აიჩნია ეს პიესა. არა გვგონია მართო მისთვის, რომ ხალხი მიეზიდა, მომენტისე უნდა ეცადოს ისეთი როლი აიჩინოს, საცა მისი ნიჭი სახეებით იხატებოდეს საზოგადოების წინაშე. ქნმა საფარვისამ-კი სწორედ ისეთი როლი აიჩნია, რომელშიაც სრულიად არა ხსნის მისი დიდი ნიჭი, იგი საუკეთესოდ თამაშობს კომედიის როლებს და ტრაგედიული ეხერხება იმდენზედ, რომ არ ახდენს მას, როგორც ნიჭიერი არტისტი, სხვა არაფერი. ამიტომაც იყო, რომ თავის ბენეფისში მომენტისე მეტად უფერულად გვეჩვენა. ხმაც როგორღაც ვერა ჰქონდა ამდღეს კარგი.

ყველაზედ უკეთესად სწორედ მწვენიერად ასრულებდა ბ-ნი გედევანოვი თავის როლს—ციბერისა და გაქნილის სასახლის კაცისას. რა ციბერება იხატებოდა მის სახეზედ ხოლმე, რა ბოროტი ჩუმი ღიმილი იხედებოდა მის ბაგებზედ, როცა ჰამლეტს დელაპარაკებოდა ხოლმე.

ამას თუ მასაც დაურთავთ, რომ ერთხელაც არ გადაუქარბებია ბ-ნი გედევანოვს, დამერწმუნებით, რომ ძალიან კარგად ითამაშა. კარგად თამაშობდა აგრეთვე ბ. კ. მესხი ჰატარა როლს მესაფლაისას.

დეგემა

(რუსეთის დეგემათა სააგენტოსაგან).

პეტარბურგი. 25 იანვარს სახამთრო სასახლეში მათ იმპერატორებით უდიდებულესობათ ჰქონდათ გამართული მესამე ბალი.

შინაგან საქმეთა მინისტრმა ნება დართო კვლავ იყიდებოდეს ცალკე ნომრებად გაზ. „რუს. ველამ.“

დეგემა ტფილისიდან: „გულში და დღეს ტფილისში დაიკეტა რამდენიმე სკოლა, უმთავრესად საქალებო, რომელთაც სომეხთა ეკლესია განაგებდა, მთავრობამ სცნო, რომ ეს სკოლები არ ეთანხმებიან 1884 წლის 6 თებერვლის წეს-რავს უმაღლესად გამოცხადებულს სომეხთა სამრევლო სკოლებისათვის. წინადადება იქნა წარდგენილი, რომ ეს სკოლები გადასცენ საერო განათლების სამინისტროს, რისთვისაც ორჯელ დანიშნა ვადა, მნგრამ სომეხთა სამღვდლოებებამ სკოლების დახურვა არჩია.“

პარისი. საბიუჯეტო კომისიამ ერთხმად შეიწყინა რამბერტის მოხსენება, რომ დანიშნოს კრედიტი ხელმწიფე იმპერატორის გვირგვინის კურთხევაზე დასასწრებლად.

პარისი. გამოცხადებულია ანგარიში, რომლიდან სჩანს, რომ რკინის გზების საზოგადოებებმა 1881 წლიდან 1884 წლამდე 1 1/2 მილიონი ფრანკი დაურიგეს შურნალ-გაზეთებს, რათა მათ დაიცივნ რკინის გზების პრივილეგიები. გამომძიებელმა გამოიწვია ჩვენების ჩამოსართმევად დეპუტატები რუფიე კრისტოფლი, რომი და პასი. გასჩხრიკეს აგრეთვე პარისის საერთაშორისო ბანკის დირექტორი.

კოსტანტინოპოლი. ჩამოვიდა ბულგარიის მინისტრი სტოილოვი და დაუყოვნებლივ წავიდა ილდიზიუსკში.

პენა სტოილოვი ხვალ გადასცემს სულთანს პრინცი კობურგელის წერილს და, როგორც ამბობენ, სთხოვს სულთანს საგანგებო წარმომადგენელი გამოგზავნოს სოფიაში პრინცი ბორისის მართლ-მადიდებლად მონათვლაზე სადასწრებლად.

პენა. „წივი ჭრევი პრესს“ სწერენ რომიდან, რომ პრინცი ფერდინანდი არ იქნება განდგენილი ეკკლესიიდან, ხოლო აეკრძალება წმ. ზიარება.

რუმია კლერკალურმა გაზეთმა დასტამბა წერილი ფერდინანდის წინააღმდეგ. ბორისის გადასვლა მართლმადიდებელ ეკლესიაში საქირო არ იყო, გაზეთის სიტყვით, ნაციონალური ინტერესებისათვის.

სომხია. მინისტრ-პრეზიდენტი კონსტანტინოპოლიდან დაბრუნდა ბულგარიის ექსარხოთან ერთად.

ერთი გაზეთი ამბობს, რომ ბორისის მართლმადიდებლად მონათვლა მოხდება მაშინ, როდესაც რუსეთიდან მოვლენ ისინი, ვისაც კარგა ხანია მოვლიანო.

ლონდონი. დელილი ნიუსა-ს ატკობინებენ რომიდან, რომ პრინციამ მარია-ლუიზა-კობურგისამ სთხოვა პაპის გააუქმოს მისი და ფერდინანდის ქორწინება. პაპიმ, თუმცა ის ძალიან შეაწუხა ფერდინანდის მანიფესტმა, ურჩია პრინციას ნუ ასრულებს თავის განზრახვას.

ლონდონი. „ტაიმს“-ს სწერენ კონსტანტინოპოლიდან, რომ იქ წუხელის დაატუსაღეს 12 კაცი, მათ შორის 1 პოლიკონიკი და 2 მაიორი სასახლის გვარდიისა.

ნიუ-იორკი. ეკვადორის რესპუბლიკის პრეზიდენტმა მიჰმართა შუა ამერიკის დიპლომატებს და სტატუს-სეკურტარს ოლნეის ცირკულიარით, რომელშიაც წინადადებას აცხადებს საერთაშორისო კონგრესი მოვიწვიოთო მონროეს პრინციპის განსახილველად.

პეტარბურგი. დეგემა ხელმწიფე იმპერატორისა პრინცი ფერდინანდის მიმართ სოფიაში: „პეტერბურგი, 25 იანვარს 1896 წელს. გულწრფელად გილოცავ თქვენო უმაღლესობავ, რომ პატრიოტული გარდაწყვეტილება მიგილიათ, რომლის შესახებ მატყაბინებთ მე 21 იანვარს გამოგზავნილ წერილით. ჩემის ამაღის გენერალ-მაიორს გრაფს გოლენიშჩევი-კუტუხოვს მოაქვს თქვენთან ჩემი პასუხი და მასვე ვავალებ დაესწროს ჩემს მაგიერ თქვენის საყვარელის შვილის მართლმადიდებლად მონათვლას.“

მთავრობის განცხადება: „1886 წელში ბულგარიის სამთავროდან თავის აგენტების გამოწვევისთანავე რუსეთის მთავრობამ 28 ნოემბერს გამოაცხადა, რომ ამით მას სრულიადაც არ სურდა გაეწყვიტა ბულგარიასთან კავშირი. ბულგარიის სახელმწიფო შექმნა რუსეთმა საშინელების მსხვერპლითა და დიდძალის ენერგიით. ამიტომაც რუსეთის მთავრობას არ შეეძლო მხურვალე მონაწილეობა არ მიეღო ბულგარიის აწმყო და მომავალ ბედ-იღბლის მოწყობაში. რუსეთის მთავრობამ არა ერთხელ გამოაცხადა, რომ ელის მხოლოდ იმ დროს, როდესაც თვით ბულგარელნი წრფელის გულით აღიარებენ საქმეთა მდგომარეობის შეცვლის საჭიროებას, რათა ამით კვლავ განამტკიცდეს ორ ერთა შუა მეგობრული კავშირი. პირველი ნაბიჯი ამ ყამად გადადგა ბულგარიამ: პრინცი ფერდინანდმა მიჰმართა წერილით ხელმწიფე იმპერატორს და იშუამდგომლა გამოგზავნილ იქმნას სოფიაში საგანგებო წარმომადგენელი პრინცი ბორისის მართლმადიდებლად მონათვლაზე დასასწრებლად. ხელმწიფე იმპერატორმა შეიწყინა პრინცი ფერდინანდის თხოვნა და გაგზავნა სოფიას თავის წარმომადგენელად მონათვლაზე გენერალი გრაფი გოლენიშჩევი-კუტუხოვი.“

საქართველოს თავადნი.

თავადნი მალაქაშვიანი. საქართველოს მეფის ნახარა-აბო-ხანის 29 ივლისის 1701 წლის გუჟარში გამოქმნილმა ცხრეკლესიოფიკის სკეტისა, მოურავი ამირან მალაქაშვიდი თავადი არის წადებული.